

[Statsministeren.]

stemmigt var udtalt af den grønlandske delegation, at det nuværende handelsmonopol skulle bibeholdes indtil videre. På dette tidspunkt forelå der jo ikke et tilstrækkeligt grundlag til at fremkomme med et forslag om så omfattende ændringer i så henseende. Ganske vist var det klart, at udviklingen dengang var skredet stærkt frem, men var utilstrækkelig til at danne grundlag for så store forandringer.

Men nu er landsrådet af den overbevisning, at der foreligger tilstrækkeligt grundlag til at gå ind for gennemgribende ændringer, idet ønsket blandt befolkningen om erhvervsøkonomisk og kulturelt at komme på samme højde som andre nationer er blevet så stærkt, at landsrådet ikke kan sidde det overhørigt. Det private danske initiativ gør det netop samtidig stærkere påkrævet end hidtil at oplære grønlænderne i at drive erhvervet ved anvendelse af moderne fangstmetoder, og de frie grønlandske erhververe ønsker at gribe denne mulighed for samarbejde med de private danske erhververe. Dette ønske er nu så klart udtalt, at landsrådet betragter virkeliggørelsen deraf som sin uafviselige opgave.

2. Statsministeren ønsker at høre landsrådets mening om de af statsministeren forelagte tre forskellige udveje for ændring af monopolsystemet. Landsrådet vil, uden at det dog vil tage et bestemt standpunkt til nogen af de forelagte udveje, hertil udtale, at landsrådet vil give sin fulde støtte til, at det private danske initiativ under statskontrol får indpas i Grønland. Til løsning af denne opgave er det påkrævet, at de grønlandske og danske myndigheder og den danske rigsdag arbejder sammen for at finde den mest passende udvej.

3. Statsministeren ønsker at høre landsrådets mening om, i hvilket omfang den samme lovgivning kan gælde både for danske og grønlændere. Hertil skal landsrådet udtale, at den danske lovgivning i sin helhed ikke vil kunne finde anvendelse overfor grønlænderne, specielt indenfor strafferetten. Men landsrådet vil ikke undlade at påpege, at det er af stor betydning at finde udvej for at udjævne den uensartethed, som findes mellem danske og grønlændere med hensyn til borgerlige rettigheder.

På grund af landets spredte bebyggelse mener landsrådet ikke, at tiden er inde til, at den grønlandske befolkning repræ-

senteres af et enkelt medlem i den danske rigsdag, men landsrådet vil anse det for betydningsfuldt at have repræsentanter i rigsdagens grønlandsudvalg, valgt af landsrådet blandt dets medlemmer for hver valgperiode.

Til slut ønsker landsrådet at udtale, at gennemførelsen af de så vidtgående ændringer kun kan ske ved en kommissions drøftelser, og at nedsættelse af en sådan kommission derfor bør ske hurtigst muligt.

I overensstemmelse med landsrådenes ønske blev spørgsmålet om nedsættelse af en sådan kommission efter min tilbagekomst drøftet i regeringen og derefter med de politiske partier, og med tilslutning fra alle sider nedsattes ved Hans Majestæt Kongens resolution af 29. november 1948 en Grønlandskommission med departementschef Koch som formand og iøvrigt sammensat af 4 repræsentanter udpeget af rigsdagen, 4 udpeget af de grønlandske landsråd og 1 repræsentant for de grønlandske kvinder, valgt af de grønlandske landsråd. Endvidere bestod kommissionen af direktøren for Grønlands styrelse og af repræsentanter udpeget af statsministeren, finansministeren, handelsministeren, fiskeriministeren og undervisningsministeren.

Selve hovedkommissionen bestod således af et ret begrænset antal medlemmer, men det var udtrykkeligt forudsat, at det forberedende arbejde skulle henlægges til en række underkommissioner, hvortil den nødvendige sagkundskab blev tilkaldt.

Efter at de grønlandske kommissionsmedlemmer var ankommet til Danmark, påbegyndte kommissionen sit arbejde i slutningen af januar 1949. Kommissionens bestræbelser for at nå til en afklaring af de mere generelle problemer inden den planlagte rejse til Grønland lykkedes, og under de forhandlinger, som kommissionen og rigsdagens grønlandsudvalg i fællesskab havde med de grønlandske landsråd i slutningen af juli og begyndelsen af august sidste år, blev de principielle retningslinier i kommissionens forslag forelagt for de grønlandske landsråd af rejsedelegationens leder, den daværende formand for rigsdagens Grønlandsudvalg, landstingsmand, direktør Halfdan Hendriksen.

Ved afslutningen af forhandlingerne fremkom landsrådene med en udtalelse, hvori det til slut hedder:

„Landsrådene har ved gennemgangen af redegørelsen med tilfredshed bemærket det grundige og dybtgående arbejde, der indtil nu har været udført, og føler,